Cenzurat.

XLVII. évf. Cluj, 1937. február 2. szám

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapitotta: DR. BOROS GYÖRGY.

Library of the
UNITARIAN SCHOOL
FOR THE MINISTRY
Berkeley, California

CSIKSZENTKIRÁLYI
BORS MIHÁLY.

Berkely California. Amer...
Unitarian College for the Ministr...

CSIKSZENTKIRÁLYI

BORS MIHÁLY.

1887—1937.

Január 8. Kegyetlen téli vihar csapdossa az öreg kuria ablakait s falait; a park ezüstfenyői gyászdalokat súgnak s a nemes főur halláról gyászindulókat búgnak. Az elfojthatatlan belső vihar nagyobb volt, mert elpusztitott egy olyan embert, kiről országszerte csodákat beszéltek. Hangosan zokogott fel a falu népe, ki nemcsak urát, hanem kenyéradó gazdáját veszitette el. Rideg és kietlen fagyos téli szél tetszhalált parancsolt a nyolcvanholdas belsőség százezernyi csemetéire és halált erőszakolt annak nagyhatalmú urára. A ravatal virágerdeje közepette láttuk megszemélyesitve a kövek, a rózsák és nemes tettek koronázatlan földi királyát, a már földi gondoktól mentes kihült tetemét. Szomoruságot jelentő koszoruk élővirágai viharos téli időben különös hangulatot keltettek, ami az élő és holt világ közötti kapcsolatot jelképezték. Csak másfélévvel ezelőtt még ezüstcsengettyükkel diszitett négyfogatu hintón ereszkedtél le a Hasadék alsóbejáratánál épitett várkastélyba, ma tizenkétökrös fogaton távoztál el a 84 évet leélt édesapád mellé. Koporsód mellől hiányzott a gyermek jövőiért kétségbeeső és férjét zokogó hangon sirató édesanya. Hiányzottak a réveteg tekintetű, kisirt szemü gyermekek s mindazok a tényezők, melyek megakadályozhatták volna a halálthozó tél ilyen kegyetlen pusztitását.

Turda melletti sânduleşti községben látta meg a világosságot, ahol már kisgyermek korában megtanulta vallását, amiben született, becsülni; megtanulta anyanyelvét szeretni s megtanulta a vele együttélő népek szokásait és tulajdonságait tiszteletben tartani. Egyetlen nyomtatásban is megjelent irott emlékében igy ir: *Kedves barátaim! Ezt a helyet, ahol én élek, nézzétek olyan szeretettel, mint aminővel én nézem, mert ha majd a szelek szárnya felkap innen egy levelet s azt messze idegen országba sodorja, innen csak jó hirt vigyen. Sânduleştin egy mag, a megértés magva van elvetve s az az óhajom, hogy ez hatalmas terebélyes fává nőjjön, hogy árnyékában heverésszen a régebben egymást meg nem értő két testvér* (román, magyar). Középiskolai tanulmányait a cluji unitárius kollégiumban végezte, ahová annyi édes diákkori emlék kötötte s tanárairól, különösen az öreg Benczédi bácsiról annyi szeretettel emlékezett meg. Gazdasági akadémiai tanulmányai elvégzése után hazakerült, itt egy kétezerholdas birtok tejhatalmu ura lett. A Bors fiu megyeszerte fogalom lett, ki ahelyett, hogy a nagy vagyon árnyékában nyugodt életet folytatott volna le, egy hatalmas ipar-kereskedelmi vállalkozásba kezdett, ami Bors Mihály éles esze és vagyona nélkül még a kezdetben megbukott volna; a mai ardealrészi kőtermelő vállalat hirdeti az ő rendkivüli éleslátását és zseniálitását. Mikor az agrár-reform vagyonának nagy részét kisajátitotta, még mindig halála napjáig miniszterelnöki fizetés-

nél is nagyobb járandóságot tudott magának biztositani. Életének utolsó fejezete a házasságával kezdődött, ami ezt a hatalmas szál embert teljesen megtörte. Nem lelte meg azt, akit keresett, boldogság helyett boldogtalanságot talált. Az ősi Bors család utolsó sânduleşti sarja, mint rab-oroszlán keresett kiútat a szerencsétlen házasság útvesztőjéből, de nem talált, ebbe a lelket- és idegetemésztő keresésbe belepusztult. A várva-várt fiatal hajtások, ami az élete delét is meghaladott fát, hagyomány szerint, követnie kellett volna, elmaradtak. A testileg és lelkileg meggyötört „nagy embert" az első téli vihar derékban törte; azonban, mi hisszük, hogy ebből a meggyötört és kettétört törzs hajtásaiból új unitárius jövőnek kell kisarjadznia. A kuria régi fái egy új életnek útmutatói kell legyenek s hirdetniök kell, hogy a Berde Mózsák szelleme minduntalan feléled, ami jelenben vigasztalást, jövőre nézve pedig bátoritást nyujtanak.

Ha nyughatatlan lelked sirodon tul is olykor felsajog, enyhülést nyujtson az a tudat, hogy tetemedet, emlékedet tizezrek fogják kegyelettel megőrizni. A Hegyeskő és Tündérkert között elterülő kis völgy századokon át fogja susogni, hogy volt egyszer egy nagy és hatalmas kőkirály, akinek neve : csikszentkirályi Bors Mihály. *Dr. Ferenczi Sándor.*

* * *

Csikszentkirályi *Bors Mihály* arieşköii felügyelő-gondnok, nagy alapitónak *koporsójánál* mondotta Dr. Boros György püspök:

> *„Embernek fia! Ime én elveszem tőled szemeidnek gyönyörüségét hirtelen halállal és ne sirj, ne jajgass és könnyed ne hulljon. Fohászkodjál csendesen."*
> (Ez. 24., 16—17.)

Temetni jöttem Bors Mihályt!

Temetem az unitárius egyház nagy halottját.

Temetem egy ősrégi család utolsó sarját.

Temetem az én atyai jó barátom második tragikus sorsu fiát.

Temetem a jó barátot, kivel Albion városait bejárva, együtt gyönyörködtünk angol unitárius testvéreink egységes erejének hatalmas megnyilatkozásában.

Temetem a szép és jó iránt oly nagyon fogékony férfit, aki óhajtott fölépiteni mindent, miben népének öröme telt.

Temetem azt a nemes gondolkozásu egyházi embert, aki legközelebb is, főuri elhatározással egyszerre gyümölcsözővé kivánta tenni egyházunk alapitvány-birtokai: a Berdék, Augusztinovichok, Sukik, Derzsik hagyatékának megmaradt roncsait.

Temetem Bors Mihályt, akinek utolsó szivdobbanása egyháza jövőjéért hangzott el.

Temetni jöttem, de csak a romlékony testet, mert az ő lelke új világot nyitott a jövőbe nevének és unitárius testvéreinek.

Ne sirjatok, ne jajgassatok, ne hulljon könnyetek, hanem csendesen imádkozzatok, hogy váljon valóra utolsó akarata. Az akarat az a hatalom, amely az isteni lélekből táplálkozik. Az emberi lélek az

Isten szövetségese itt a földön. Mi tépelődünk, töprenkedünk, midőn váratlan és megrázó csapást sújt le ránk, ahelyett, hogy imádkoznánk és fohászkodnánk, hogy legyen meg Isten akarata, mint a mennyben ugy a földön is. Koporsót látva sirunk, jajgatunk és feledjük, hogy az elköltözött lélek ellen s talán maga Isten ellen vétkezünk.

Szakgassátok meg a gyász sötét fátyolát. Engedjétek besütni az égi nap sugarát. Találjatok vigasztalást ti sândulești unitáriusok abban, hogy valahányszor e szent hajlékba jőtök, itt találkoztok e most már földi pályát végzett család lelkével. Az épitő és jóakaratu lélekkel. Az ő lelkével, aki a földi porhüvelytől megszabadulva él és élni fog a tiszta lelkek társaságában.

Bors Mihály, szeretett unitárius egyházad nevében, búcsuzom tőled. Szolgáljon megnyugvásodra, hogy egyházad a te nemes szándékod szerint fog cselekedni az idő rendjén — most és mind örökké.

Utolsó fohászunk az égi Atyához, hogy adja meg testednek azt a pihenést, amelyre oly igen vágyakoztál és engedje, hogy lelked folytassa az épitő munkát.

A mit te oly nagyon szerettél: a szépet ápolni fogja hited pásztora az idő örökkétartó napjain és esztendein végig, mert igy akarja a hálás kegyelet! *Ámen.*

ÁLOM.

Öröktitku álmot láttam:
Puha selymü réten álltam,
Mély rejtelmü völgy ölén.
Néma szárnyon szállt az éjjel,
Hold sugárzott szerte-széjjel,
Csöndfátyla lehullt körém.

Elindultam. Mentem, mentem,
Ezüsthimes álomcsendben,
Vonzott csábos sejtelem:
Mi a létnek nagy értelme,
Miért eped sziv és elme:
Az őstitkot meglelem . . .

Végtelen messzibe láttam,
Az ég s a föld eggyéváltan,
Csak hivott, csak ragyogott . . .
S már futottam, én a dőre,
Szivszakadva, csak előre . . .
S jaj! a távol nem fogyott . . .

Hirtelen megtorpant lábam,
Igézetten ott megálltam,
S elrévülten néztem Őt:
Tündökölve, hófehérben,
Jézus ült a holdas éjben
És én esdve kértem Őt:

Mester, szólj, ó légy fároszom,
Ha lelkembe kétség oson,
S elvakultan csüggeteg . . .
Szemeim hadd lássák, lássák,
Lebbentsd föl a titkok fátylát,
Miért lényem úgy eped . . .

Rámsugárzó tekintete
Szivemet megremegtette . . .
De a Mester hallgatott . . .
Ujja intett: csöndre hangolt,
Megnyilt a menny, angyal dalolt . . .
S a hold némán ballagott . . .

Ürmösi Károlyné.

A vallásos érzés erősitésének szükségessége.

A Nőszövetség arra kért meg, hogy beszéljek a nők feladatairól az egyházi élet területén. Azonban meggondoltam a dolgot. Hiszen a nők jól tudják, hogy mit kell tenniök az egyházi élet terén. Általában véve a nők kötelességei a családban és a közéletben, közelebbről az egyházi közéletben mutatkoznak. A családi életben a vallásos szellem ápolása, az egyházi élet terén pedig az előbbi mellett jócselekedetek gyakorlása a legfőbb kötelesség. Minthogy mindezekről, ugy gondolom, eleget hallottak, azért most egy szinttel mélyebbre kell hatolnunk. Mert ugy állunk, hogy a fejsze a fák gyökerére vettetett. Vagyis csak másodrendü kérdéssé lett az, hogy mi a kötelessége az egyházi élet terén akár a nőknek, akár a férfiaknak. Most az a kérdés, hogy van-e egyáltalában létjogosultsága a vallásnak, a vallásos hitnek vagy pedig az egész csak szokás, tradició, a kulturának egyik kelléke, amelyet jól nevelt embereknek illik tiszteletben tartani és legalább látszólag ápolni, fenntartani és védelmezni.

Ha valóban igy áll a dolog, ahogy ebben az utolsó mondatban jeleztem, akkor nem nehéz megjósolni, hogy a vallás s ennek külső társadalmi megnyilatkozási formája, az egyház nem nagy jövőre számithat.

Azonban ne zavarjuk össze a dolgokat. Meg kell különböztetnünk a vallást és annak külső intézményes formáját az egyházat. Némely felfogás szerint a kettő csaknem tökéletesen fedi egymást. Protestáns felfogás szerint azonban nem. A protestáns felfogás ugyanis az egyéniségnek, az egyéni vallásos elmélyedésnek a függetlenségét sokkal inkább elismeri, mint mondjuk a katholikus elgondolás. Ez utóbbi szerint az egyház a fő, az előbbi szerint maga a vallás érzés, a vallásosság a fő.

Maga a vallás valami érzés, az Istennel való kapcsolatnak vagy amint Schleiermacher mondja az Istentől való függés megérzése. Az egyház intézmény, amely az embernek ezt az érzését erősiteni, ápolni van hivatva.

A mai méltán válságosnak tartott helyzetben sulyos támadások érik általában a vallást és az egyházat. Sőt a kettőt együtt, mert a támadók nem igen tesznek különbséget a kettő között. Pedig van különbség. Ha az egyházat támadják, ez lehet jogosult. Ha az egyház nem teljesiti isteni célját és feladatait, ha nincs hatással az emberek együttélésének megjavulására, akkor valami hiba van ebben az intézményben s ezt a hibát javitani lehet. A történelem épen elég példát ad arra, hogy az egyházat s az egyházakat megjavitási szándékkal támadták. Igy támadta pl. Luther az egyházat, mert olyan fogyatkozásokat vélt benne fölfedezni, amelyek eredeti céljától eltéritik. A mai naggyá és hatalmassá vált szekták pedig valamennyi általunk bevettnek és törvényesnek ismert egyházat támadnak s az egyház egész mai formáját ujjá akarják alakitani. Mindez nem veszedelem. Az intézmények arravalók, hogy megfeleljenek annak a szükségletnek, amely létrehozta őket. Ha nem felelnek meg, akkor ujabb reformálásra szo-

rulnak. Maga Calvin mondta, hogy ecclesia semper reformari debet, ami annyit tesz, hogy az egyház épülete belső és külső formája állandó javitásra szorul. Kivétel ugylátszik csak maga a tan, a dogma, amely meglepő szivóssággal állott ellen mindig minden ujitási törekvésnek az u. n. orthodox dogmatikus egyházakban, értve ezalatt minden egyházat, kivéve az unitárius és más szabadelvü keresztényeket.

Mindaddig, amig az egyházat támadják, lehet a dolgon segiteni, mert hiszen az egyházat is emberek alkotják.

Most azonban magát a vallást, a vallásos érzést támadják s ugy tüntetik fel, mint olyan emberi tévedést, amelyből már kinőtt az emberiség s igy meg lehet szüntetni. Kérdés, hogy lehet-e vagy nem? Mindenesetre sajátos maga a vállalkozás, hogy a vallást meg kell szüntetni, ki kell irtani. Hiszen vagy van alapja a vallásos érzésnek, a vallásos öntudatnak, amely Istenbe kapcsolódik bele, vagy pedig az egész csupán illuzió, csak tévedés. Ha ez utóbbi a valóság, akkor fölösleges irtóhadjáratot inditni ellene, mert ugy is ki fog veszni, el fog pusztulni az emberek szivéből.

De fölösleges az irtóhadjárat akkor is, ha a vallás az ember lelki életének elidegenitetlen alkotórésze, mert akkor hiábavaló minden fáradozás a kiirtás tekintetében. Szóval itt donhisotti harc indult meg szélmalmok ellen, amely valószinüleg nagyon sok áldozatot fog követelni.

Maga a harc a vallás és Isten ellen megdöbbentő lélektani tévedésen alapul. A már emlitett alternativa, amelyről csak az imént tettünk említést, igazolja állitásunk helyességét. Mert vagy nincs a vallásnak alapja s akkor ugy is eltünik a föld szinéről, vagy van alapja az emberi lélekben s akkor fölösleges még avval is külön gyötörni az emberiséget, hogy mondjanak le valamiről, amiről nem lehet lemondani.

Mert a vallás finom, subtilis dolog ám. A templomot, ahol imádkozom, le lehet rombolni s mozit vagy akár tánctermet is lehet belőle csinálni, de azt, hogy én az én titkos kamrámban, vagy ha még ez sincs, akár az utcán, esetleg utcaseprés közben is ne gondolhassak Istenre s ne imádkozhassam a magam bármely primitiv módja szerint, azt igen nehéz ellenőrizni, sőt egyenesen lehetetlen. Hogy vajjon nem éppen akkor félek-e Istentől legjobban, amikor bármely külső nyomás vagy kényszerités következtében megtagadom, azt nem tudja senki. S lehet, hogy amikor megnyugtatom a porkolábot, hogy nagyon vallástalan vagyok, ugyanakkor lélekben leborulok Isten előtt. Itt tehát legyőzhetetlen nehézségek várnak a támadóra. Sőt az is lehetséges, hogy a támadó huzamosabb ideig meggyőződéses vallástalan és istentagadó s egyszerre csak épen az ellenkezője lesz. Számos példa van erre Páltól és Augustinustól kezdve máig és saját szükös kis körünkben is. A vallást megfogni és nyakoncsipni nagyon nehéz dolog, különösen ha üldözik, mert lényege és tartalma: az Istenhez való vonzalom maga is megfoghatatlan.

Eredmény gyanánt le kell szögeznünk az eddigiek alapján, hogy az egyház ellen való támadást elviselhetőnek és megfoghatónak tartjuk. De a vallás ellen, az én egyéni elgondolásom ellen való támadást

nemcsak kockázatosnak, hanem egyenesen tévesnek és veszedelmesnek tartjuk.

Miért? Azért, mert abból a hamis föltevésből indul ki, hogy a vallás az emberi kulturának egy kapitalisztikus kinövése. Ez a feltogás ugy gondolja, hogy az egyházak csinálták a vallást s nem megforditva, azért magát a vallást az egyházon és papságon keresztül támadják, holott pedig nagy azoknak a száma, akik épen erősen kifejlett vallásos érzésük következtében kerülik az egyházat, a templomot és a papokat, mert szerintük ezek a hivatalos intézmények vagyis egyének a legkevésbbé sem képviselik a vallásnak azt a magasztos elgondolását, amelyet erős vallásos egyéniségek magukból ki tudnak termelni.

Ezért téves az egész. Veszedelmes pedig azért, mert az ember lelki életének legbensőbb rétegébe akarnak behatolni s annak megnyilatkozásait visszafojtani. Ez pedig lehetetlen vállalkozás. Vajjon meg lehet-e szüntetni a világon az érzelmeket, a gondolatokat. Vajjon ki lehet-e irtani a szeretetet, a haragot, az irigységet vagy a jóakaratot. Meglehet-e szüntetni a szerelmet, az élet védelmére való törekvést. Alig hihető. Mindenesetre sokat tehet maga a nevelés, a szoktatás is abban, hogy az embernek vitális vagy életbevágó lelki vágyai visszaszoritassanak vagy, hogy a nem gyakorlás utján elcsenevészedjenek. Föltehető tehát, hogy a lélek vallásos vágyait, mondjuk a vallásos ösztönt is nagyon, de nagyon el lehet fojtani. Azonban csak ideig-óráig. A tapasztalat az bizonyitja, hogy minél inkább akadályozzák meg mesterségesen az emberi lélek életösztönös megnyilvánulásait, annál elemibb erővel törnek előre a nyomás megszüntével. Ugy véljük, hogy a vallás területén is ennek kell történie ott, ahol kiirtására törekszenek. Ebben nem lehet kételkednünk, ha figyelemmel kisérjük a történelem sok tanulságát.

Minálunk ez időszerint senki sem törekszik a vallás kiirtására. Hogy ennek ellenére is a vallásos érzés gyöngüléseinek csökkenésének vagyunk tanui, annak okai vannak, amelyekre, ha lesz, időm szeretnék itt rámutatni.

Egyelőre azonban le kivánom szögezni álláspontomat abban a tekintetben, hogy kiirtható-e a vallás vagy nem. Felfogásom szerint a vallás az emberből kiirthatatlan.

Van egy mondás, amely ugy hangzik: a különböző vallások elpusztulhatnak, de maga a vallás sohasem. Ebben ki van fejezve, hogy a történelmi évezredei sok mindenen végiggázoltak, országokon, nemzeteken, bámulatos magasra fejlett kulturánkon, de maga a vallás mindig élt s ugy látszik élni is fog, amig csak ember lesz a földön.

(Folytatjuk.) *Dr. Varga Béla.*

Az Unitárius Közlöny előfizetési ára évi 36 lei. A D. F. E. évi rendes tagsági dija 60 lei. A D. F. E. örökös alapitói dija 1000 lei. A rendes- és alapitó-tagok egyleti tagsági jogaik gyakorlása mellett kapják az Unitárius Közlönyt is. Az előfizetési dij csak a Közlönyre jogosit. Kivánatos tehát, hogy mindenki lépjen be az egylet tagjai sorába s dijait rendezze.

Kis vallástörténet.

1. *Jézus és az apostolok.* Augusztus római császár uralkodásának 25-ik esztendejében a zsidó nép kebelében egy nagy próféta: Jézus látott napvilágot. Názáretben, egy szegény ács mesternek, Józsefnek volt a fia; anyját Máriának nevezték.

Jézus ifjuságában gondosan tanulmányozta a Szentirást s harminc esztendős korában föllépett, mint tanító. Mielőtt tényleg tanitani kezdett volna, elment Keresztelő Jánoshoz s a Jordán vizében magát megkereszteltette.

Jézus a legnagyobb vallásos szellem, mert ő felismerte, hogy Isten a mi mennyei Atyánk. Ebben a tudatban ő boldog volt mindenkor. Mindennapi eledele az volt, hogy cselekedte a mennyei Atyának akaratát. Számára az imádság volt a legnagyobb lelki élmény. Milyen szépen is imádkozott! . . . Milyen boldogok voltak a tanitványai, midőn felcsendült ajakáról a sziv imája: *Mi Atyánk, ki vagy a mennyben!* . . .

Jézus a Mózes vallását nem törölte el, hanem azt tökéletes vallássá akarta emelni. „Nem azért jöttem, — ugymond — hogy a törvényt eltöröljem, hanem hogy betöltsem". Sőt ő maga is állitott fel törvényt, amely azonban sokkal többet foglal magában, mint a Mózes tiz parancsolatai. Jézus parancsolatai ezek:

1. Szeressed az Istent teljes szivedből, teljes lelkedből és minden erődből.

2. Szeressed felebarátodat, mint tenmagadat.

Jézus, hogy halála után is legyenek, akik munkáját továbbfolytassák, tizenkét tanitványt választott. A tanitványok nevei következők: Simon Péter és testvére András, Jakab és János, akik szintén testvérek voltak, Fülöp, Bertalan, Tamás, Máté, ifjabb Jakab, Taddeus Judás, kanaáni Simon és Judás Iskáriotes.

Jézus csak három esztendeig hirdette Isten igéit, mert ellenségei, a farizeusok, irástudók és zsidó főpapok elfogatták, (éppen egyik tanitványa Iskariotes Judás segitségével) s a római helytartónak, Poncius Pilátusnak beleegyezésével a Golgotha nevü hegyen keresztre feszitették.

A legnemesebb ember, akit méltán nevezhetünk Isten fiának, nagy szenvedések között halt meg. Tanitásai azonban elterjedtek, mert Jézus a kereszt szenvedései között is hüséges maradott önmagához és a mennyei Atyához.

Az ő tanitásaiból, életéből, munkásságából született meg Isten legnagyobb adománya: *a keresztény vallás.*

2. *A keresztény egyház megalapitása.* A tanitványok nagyon megrémültek, midőn a nagy Mester meghalt. Judás Iskáriotes lelkiismerete furdalása miatt felakasztotta magát s helyébe Mátyást választották tanitványul. Jézus meghagyta volt, hogy hirdessék minden népnek az evangéliumot, de bizony a tanitványok nem mertek föllépni Isten igéjének hirdetésével. Azonban Jézus, mennybemenetele után, 10 nappal, elküldötte a vigasztaló és bátoritó szent lelket s akkor a

tanitványok már nem féltek többet senkitől. Különböző nyelveken kezdették hirdetni az Isten igéjét. Péter apostol Jeruzsálemben oly hatalmas beszédet tartott, hogy arra megkeresztelkedtek 3000-en. Ezzel megalakult az első gyülekezet s a mai nagy keresztény egyház nagy épületének alapja le volt rakva.

3. *Pál apostol.* A tanitványok a szentlélek vétele után hatalmas erővel és bátor lelkesedéssel fogtak a munkához, amellyel Jézus megbizta. Azonban azok, akik Jézust megfeszitették, a tanitványok munkáját sem nézték jó szemmel. Üldözték őket is. Az üldözők közül kitünt egy Saul nevü farizeus. Ez a Saul nagy tudományu férfiu volt, a jeruzsálemi iskolában tanult a tudós Gamalielnél és semmi fáradságot sem kimélt, hogy a Jézus követőit üldözhesse.

Egy alkalommal engedélyt nyert arra, hogy Damaszkusban is üldözhesse a Jézus követőit. Amint oda igyekezett, ut közben csoda történt. Az égből nagy fényesség látszott, ugy, hogy Saul elveszitette látóképességét. Hangokat is hallott: „Saul, Saul, mit üldözöl engem?" A megrémült, földreteritett Saul kérdi: „Ki vagy uram?" A felelet az volt: „Én vagyok a Krisztus, akit te üldözöl."

Saul ebben a pillanatban megváltozott. Damaszkuszban megjött a szeme világa. Tisztán látott. Látta, hogy nem a zsidó rabbiknál, hanem Jézusnál van az igazság s e pillanattól fogva beállott Jézus tanitványai, az apostolok közé. Még nevét is megváltoztatta, hogy egészen uj ember legyen. Saul a keresztségben Pál nevet vette fel. Pál apostol ezután fáradságot nem ismert, hogy az evangéliumot mindenüvé elvigye. Bejárta Kisázsiát, Görögországot, elment Rómába is. Az ő tanitványait nevezték először kereszténveknek.

4. *Uj szövetség.* Jézus azzal bizta volt meg a tanitványait: „elmenvén tegyetek tanitványokká minden népet", ezért őket kiküldötteknek, apostoloknak nevezzük. Az apostolok és más buzgó lelkek megirták Jézusnak és saját munkásságuknak történetét, irtak a távoli gyülekezeteknek vigasztaló, buzdító és bátoritó leveleket s ezeket összegyüjtötték s igy keletkezett az ujszövetség. Az uj szövetségnek azt a részét, mely Jézus életével és tanitásaival foglalkozik, evangéliumnak is nevezik, ami azt jelenti: örömüzenet.

(Folytatjuk.)

HARMONIUMOK templomi, iskolai, énekkari és házi használatra, minden nagyságban.

ORGONÁK uj müvek, orgonajavitások, átépitések.

WEGENSTEIN L. FIAI, Orgona- és Harmoniumgyár
Timişoara, III., Bul. Mihai Viteazul 30.
Alapittatott 1888. — Jutányos árak, ajánlat dijmentesen és kötelezettség nélkül.

Néhány szó az oxfordi kongresszusról és egyebekről.

A Szabadelvü Kereszténység és Vallásszabadság Nemzetközi Társulata (I. A. R. F.) legközelebbi kongresszusát, amint már többen hallották olvasóink közül, f. évi augusztus 3—8-ig tartja. Az erre vonatkozó előleges tájékoztatás és ideiglenes program már megérkezett. A kongresszus célja, amint a felhivás mondja az, hogy világosan és összefüggően szegeztessenek le azok az alapelvek, amelyek összekötik a Társulat tagjait az egész világon. A mult évben tartott arnhemi theologus konferencia tulajdonképen előkészitője kivánt lenni a leendő kongresszusnak.

Az alapelveket, a jelen helyzetre való tekintettel fogják megtárgyalni és pedig három külön ülésben a következő cimek alatt: A mi vallásos elhivatásunk (Our religious message). A mi társadalmi hivatásunk (Our social message) és végül: A szabadelvü kereszténység jövője. A három főelőadás és problemakör tárgyainak további megbeszélése céljából a kongresszus négy csoportra oszlik, amelyek külön folytatnak megbeszéléseket. A végén majd összefoglalják a kongresszus szellemi részeinek eredményét. A négy csoport a theologiai, az ecclesiologiai, a nevelésügyi és a socialis sectio.

A kongresszust megelőzőleg ugyancsak Oxfordban a Manchester Collegeban az ifjuság (The Leyden International Bureau) is tart egy konferenciát julius 29. — aug. 2-ig, amelynek főtárgya a következő „A szabad kereszténység a változó világban".

Mindezeket jó előre kivántuk közölni azokkal, akiknek lehetőségük nyilik majd, hogy a kongresszuson részt vegyenek, ott megjelenjenek. Nagyon tisztában vagyunk a nehézségekkel, mégis felhivjuk a figyelmet már most a kongresszusra való előkészülésre. Evvel kapcsolatban angolul tudó lelkésztársainknak, akik gondolják, hogy kijöhetnek, azt ajánljuk, hogy próbáljanak személyes ismeretségük révén szószéki szolgálathoz (preaching engagernent) jutni. Ebben a tekintetben különben mi is megtesszük a szükséges lépéseket. Sajnos, az időpont erre nem kedvező, hiszen julius végén és augusztus elején Angliában általában nyári szünet van. Mégis meg kell tennünk minden lehetőt. A prédikálás céljaira felhasználhatók volnának a következő vasárnapok: julius 25, aug. 1. és 8. Igaz, hogy ez utóbbi vasárnapon, mely a kongresszus záró vasárnapja lesz, Oxfordban is lesz kongresszusi Istentisztelet, amelyen az előzetes program szerint Prochazka cseh patriarcha fog prédikálni. Azonban mégis fel lehetne használni ezt a vasárnapot is a fönt jelzett célra. Baj, hogy Oxford környékén kevés gyülekezetünk van, az utazás pedig drága Angliában. Mindenesetre meg kell kisérelni a dolgot minél előnyösebben. Vizumokról és egyéb igérkező kedvezményekről később fogunk megemlékezni.

* * *

Ehhez a tudósitáshoz hozzá szeretnék füzni még valamit, ami az oxfordi kongresszussal nincs közvetlen összefüggésben. Az arn-

hemi konferencián megismerkedtem James Adams urral, aki a chicagói (azelőtt meadwilli) theologiánk legujabb tanára a rendszeres theologiai tanszéken. Az elmult évben, tanári müködése megkezdése előtt, egy évi szabadságot kapott arra a célra, hogy a német theologiai irodalmat tanulmányozza és a kiváló német theologiai professzorokkal személyesen is megismerkedjék. A mult nyáron én is lementem Adams urral Marburgba Otto Rudolf professzor meglátogatására, akit már a prágai kongresszuson volt szerencsém megismerni s akinek szives és jóakaratu biztatását, sőt támogatását is többen élvezték éppen a prágai kongresszuson történt megbeszélések alapján (Máthé Sándor, Ferencz József, Kovács Lajos). Feledhetetlen pár órát töltöttünk társaságában.

Adams ur, aki nagyon komolyan foglalkozik theologiai kérdésekkel, megismertetett minden tekintetben érdekes és figyelemreméltó tervével, jobban mondva mozgalmával, amely abból áll, hogy a liberális theologusokat összehozza, s az alapvető theologiai és szociális kérdések tanulmányozására serkentse. Ez a mozgalom (group-movementnek nevezi) Amerikában már megkezdődött és folyik; most van kialakulóban. Amint én kivettem beszédéből, nemcsak tudományos kérdések tanulmányozásáról van szó, hanem a vallásos lélek benső erősitéséről és fejlesztéséről, mint ahogyan ez illő is azokhoz, akik a vallás kérdéseiben minden tekintetben elől kell, hogy járjanak. Adams ur németországi tartózkodása alatt is megpróbálta egy csoport összehozását és sikerült neki Otto megnyerésével Frankfurt am Mainban egy kis konferenciát összehozatnia, amelyről nagy elragadtatással irt.

Fölszólitott engem, hogy mi is alapitsuk meg a csoportot s kapcsolódjunk bele a mozgalomba. Minthogy azonban nem láttam még egészen tisztán a mozgalom körvonalait, megkértem, hogy küldjön egy olyan átiratot nekem, amely ismerteti a célokat és eszközöket. Meg is igérte egyik levelében, hogy legközelebbi összejövetelükön megbeszéli társaival s elküldi. Ezt az iratot még nem kaptam meg s igy még eddig nem tettem semmit ez ügyben. A gondolatot azonban egy csoport megalakitására a mi körünkben ezennel fölvetem. Adams ur ott lesz Oxfordban és a theologiai sectio ülésén, melynek tárgya „Az arnhemi declaratio 1936," elnökölni fog. Ott majd lehet folytatni az eszmecserét. Adams ur kopenhágai dolgozatomat „Mit jelent a kijelentés a mi számunkra" elvitte magával, több példányban lemásolta s az ő csoportjában két előadó ismertetései alapján meg fogják birálni, illetve fel fogják használni abban a kérdésben vagy vitában, amely a „kijelentés" jelentésének tudományos megállapitásával fog foglalkozni liberális szempontból. Mert a mozgalom célja, ne feledjük az, hogy a liberális theologia alapfogalmai szilárd és határozott formát öltsenek minden illetékes véleményének meghallgatása alapján, hogy a szétfolyó határozatlanság, amelyet mindenütt tapasztalatunk, ahol összejövünk, lehetőleg szünjék meg. Kérem kartársaimat, hogy e mozgalom beinditására vonatkozó gondolatainkat velem lehetőleg sürgősen közöljék. Remélem, hogy közben az Adams ur válasza is megjön a kérdéses ügyben. Egyelőre ennyit.

Dr. Varga Béla.

A Gazdasági Iskola szózata tanitványaihoz.

Tanitványainkhoz, akik már végezték iskoláinkat és akik most járnak oda, akarunk nehány szót intézni az ujév kezdetén. Hála Istennek olyan sokan vannak, hogy az eddigi módszer, vagyis mindeniknek külön-külön való levélbeni felkeresése, már nehezen valósitható meg. Éppen ezért választottuk ezt az utat, hogy jókivánságainkat mindenikhez eljuttassuk. Tesszük ezt abban a reményben, hogy az, amit alább elmondandók vagyunk, nemcsak nekik, hanem másoknak is épülésére fog szolgálni. Egy másik ok, ami miatt a nyilvánosság előtt óhajtunk tanitványainkhoz szólani, egy olyan jelenség, amit közülök sokaknál észleltünk, de ami sok-sok gazdálkodó embernek hibává sőt bűnné növekedő erénye. Ez pedig a földéhség. Dolgozatot irattunk az egyik osztály tanulóival és arra a kérdésre, hogy mit csinálnának gazdaságuk pénzfeleslegével, nagyon sokan azt a választ adták, hogy földet vennének. Amennyire helyes elgondolás ez, az előfeltételek meglétele esetén, éppen annyira hátrányos, elitélendő, ha nem kellő körültekintéssel történik. A földvásárlás nem az első, hanem sok más után következő befektetése kell, hogy legyen a gazdának. Az ezen a téren követendő elvekről akarunk részletesebben beszélni, hogy értsen belőle tanitvány és felnőtt egyaránt.

A gazda első teendője, hogy meglevő birtokát jól és a kellő időben meg tudja mivelni. Ebből a célból megfelelő számu és erős igás állatra és jó talajmivelő és növényápoló gépekre, eszközökre van szüksége. Különösképpen felhivjuk figyelmeteket az egyetemes vasekék előnyére. Ugyanazon gerendelyre rászerelhetők felváltva: a közönséges eketest, a több barázdás tarlóbuktató, az altalajturó, a porhanyitó, a burgonya kituró testek. Talán drágábbak az első beszerzéskor ezek az eszközök, de használat közben olcsókká válnak.

A következő lépés a talaj termőerejének fenntartása. Ezt átmenetileg, ha nem lenne elegendő nagy az állatállományunk, zöldtrágyával és mütrágyákkal kapesolatosan érhetjük el.

Ezt követi a nemesitett, viszonyaink között legjobban beváló vetőmagvak beszerzése. A nemesitett vetőmag a kellő előfeltételek megléte esetén több és jobb terméssel fizet.

Istállóink, ólaink kellő nagyságára és megfelelő voltára forditsunk ezután gondot, hogy azokba kiváló minőségü és gazdaságunkkal arányos mennyiségü állatot helyezhesünk el és tarthassunk ugy, hogy jó tulajdonságaikat ki is fejthessék. Itt megint nagyon fontos a megfelelő jó minőség, a nagy teljesitőképesség. Általán véve a gyorsabban fejlődő, a hizékonyabb, a több tejet adó állatok tartása és továbbtenyésztése a jövedelmezőbb. Ezért ne kövessük azt a sok helyen szokásos eljárást, hogy azért adjuk el a tehenet, hogy az árából *kivágjunk*, és kevesebb pénzért gyengébb minőségüt vegyünk. Kevesebb számu, de kifogástalan teljesitőképességü állat többet jövedelmez, mint a több, de silányabb minőségü.

Ha mindezeknek a feltételeknek lelkiismeretesen megfeleltünk, akkor lehet szó arról, hogy birtokot vásároljunk. A birtokvásárnak két célja lehet. Az egyik és ez a gyakoribb, hogy valamilyen mivelési

águnkat akarjuk kiegésziteni és a másik az, amikor tőkeelhelyezés céljából vásárolunk. Van aztán egy harmadik, szintén nem ritka eset, amikor birtokunkba ékelődő, vagy azzal szomszédos földrészlet megvételéről van szó. Ezeket a szempontokat mérlegelve adjuk meg a földnek az árát.

Felhivjuk figyelmeteket a gazdákat oly közelről érintő gazdatársadalmi és szövetkezeti mozgalmakba való bekapcsolódásra.

Az E. G. E.-be való belépéssel lehetőséget szereztek arra, hogy gazdasági ismereteiteket felujitsátok, szélesitsétek. Ezenkivül nemesitett vetőmag, mütrágya stb. kedvezményes beszerezhetésére nyilik lehetőség, amely réven jelentékany anyagi előnyhöz fogtok jutni. Ebben a kötelékben a napi politika veszélyétől mentesen mivelhetitek magatokat tovább.

A szövetkezeti eszmét két okból ajánljuk különösen a figyelmetekbe. Csak szövetkezeti uton képzeljük megvalósithatónak gyümölcsöseink védelmét a különböző növényi- és állati kártevők ellen s csak szövetkezeti uton tartjuk lehetségesnek gyümölcsünk és egyéb tömegterményeink megfelelő ároni értékesitését, legyen ez nyersen való eladás, vagy feldoldogozás utjáni értékesités. Karoljatok fel minden ilyen megmozdulást és igyekezzetek a hiányzókat megszervezni, a köz szolgálatába állitani.

Az iskolában nyert és azután még gyarapitott ismereteiteket ne rejtsétek véka alá. Avval, amit tudtok ne büszkélkedjetek, de tudásotokat bocsássátok szives szeretettel embertársaitok rendelkezésére, hisz a tudás, az ami annál nagyobbá, szélesebbkörüvé válik, minél többeket részeltetünk belőle.

Az elmondottak jegyében kivánunk minden tanitványunknak és gazdatársunknak eredményes munkálkodást, áldást és békességet a beállott uj esztendőben.

Gazdatársi szeretettel az

Unitárius Téli Gazdasági Iskola Igazgatósága.

Pályázati hirdetés.

Az Unitárius Irodalmi Társaság Dr. Ferenczy Géza elnök úr adományából a következő pályázatokat hirdeti:

1. Irandó egy unitárius tárgyu és vonatkozásu regény. Jutalma 4000 azaz Négyezer lej. Terjedelme 8—10 nyomtatott iv lehet. Határidő: 1938 szeptember hó 15.

2. Megirandó bármelyik unitárius egyházközség története. Terjedelme egy nyomtatott iv lehet. Jutalma 1000 azaz Egyezer lej. Beadási határidő: 1937 december hó 31.

3. Irandó egy unitárius vonatkozásu és tárgyu elbeszélés. Jutalma 1000 azaz Egyezer lej. Terjedelme egy nyomtatott iv lehet. Beadási határidő: 1937 szeptember hó 15.

A pályamunkák idegen kézirással vagy gépirással és jeligés levéllel ellátva az Unitárius Irodalmi Társaság főtitkárához P. Szentmártoni Kálmán tanárhoz (Cluj, Colegiul Unitarian) adandók be.

Cluj, 1937 január hó 18.

P. Szentmártoni Kálmán, főtitkár. *Vári Albert,* elnök h.

Megmozdul a szív!

Az I. G. Ducai unitárius egyházközség „angyalfiája“ a Derzsi testvérek ajándéka volt, kik édes apjuk: *Derzsi Gábor*, Derzsi Károly volt turdai tanár testvéröccsének emlékére a négy testvér Béla, László, Anna és Margit nevében tömörfából készült papi széket ajándékoztak december hó 25-én. A pad Nagy Lajos tanár tervrajza után készült s az unitárius cimert reá: Derzsi Béláné, Hermann Eliz, Derzsi Lászlóné Sófalvi Emma és Kovács Lajosné Derzsi Anna készitették.

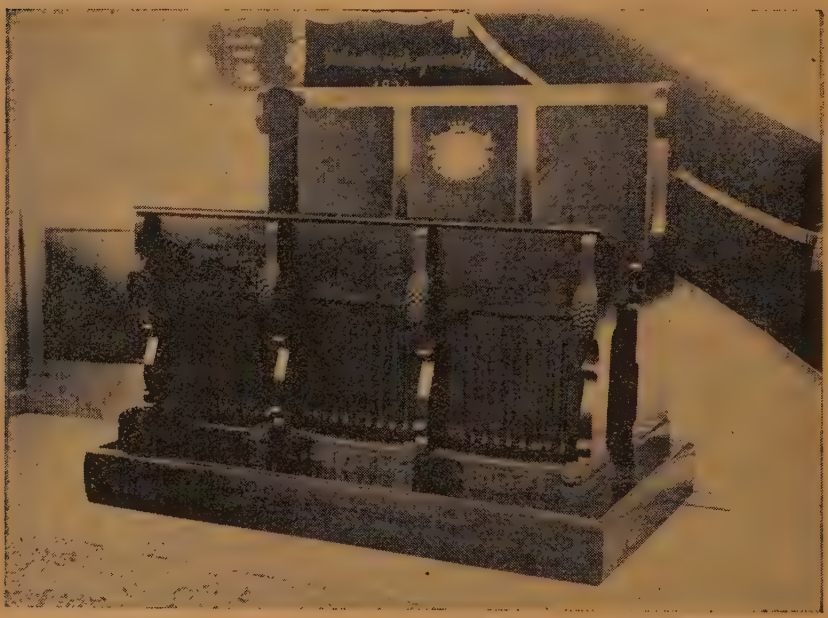

Az I. G. Ducai unitárius egyházközség uj templomi papi széke.
Derzsi Béla és László ajándéka.

A Derzsi fiuk minden évben elhozzák ajándékait, de ez a mostani meglepetésszerüen hatott. Értéke: 8000 lej. — Ugyancsak az ők adományuk a sighişoarai uj templom urasztala is.

Istennek áldása legyen az adakozásra kész kegyes érzésü szíveken.

Egy unitárius tudós dicsősége.

Dr. Gelei József egyetemi tanár olyan eredeti és szellemes mikrotechnikai módszereket talált fel, hogy az egész világ átvette s nevét ma a mikrotechnika legnagyobb nevei között emlegetik. Dr. Gelei József Arcuşon született, központi főgimnáziumunknak volt jeles növendéke, később tanára, jelenleg szegedi egyetemi tanár. Már eddig óriási munkásságot fejtett ki és még sokat vár tőle a tudomány.

Kulturdélután a központban. A központi Dávid Ferenc Egylet a jelen évben január hó 8-án rendezte meg ez évi első kulturdélutánját az egylet fáradhatatlan elnöknője: Dr. Boros Györgyné püspökné őméltósága vezetésével a püspöki házban nagy közönség jelenlétében. A magas szinvonalon álló estélyen felolvasást tartott a vallás és erkölcs viszonyáról Dr. Abrudbányay Ede kamarai képviselő, mely nagy tanulmányra való felolvasás mélyen rámutatott korunknak sok ferde irányzatára és éles kritikával mutatott rá a Jézus vallásának felsőbbrendüségére. A Lakatos vonósnégyes nagyszerü játéka (Lakatos, Dr. Ihász, Dr. Holló, Mestitz), G. Hihn Irén és Solymosán Magda művészi éneke, P. Szentmártoni Kálmánné művészi zongorajátéka még Clujon is nem mindennap található gyönyörüséget okozott a közönségnek. Hazarészünk nagy költője: Reményik Sándor betegsége miatt a közönség nagy sajnálatára nem lehetett jelen a kulturdélutánon. Ezért a rendezőség az utolsó pillanatokban felkérte Ifj. Pap Domokos VIII. gimn. tanulót, hogy adjon elő Reményik költeményeket. A kiváló ifju derekasan meg is felelt a várakozásnak, mert több költeményt adott elő a kiváló költő termékeiből igazi előadó képességre mutató sikerrel.

Egy érdekes új könyv. Az Unitárius Sajtó és Iratterjesztő Bizottság kiadásában ismét egy ujabb, érdekes könyv jelent meg: Dr. Simons Minot: *Egy modern Istenhit* cimen, melyet angol eredetiből Simén Dániel lupeni lelkész forditott magyarra. Sajnos, terünk nem engedi, hogy részletesen ismertessük, de talán igy még jobb, mert nem akarunk senkit sem felmenteni az elolvasás és tanulmányozás alól, mely rávezeti az embert a vallás igaz értelmére és jelentőségére. Kapható az Iratterjesztőnél Cluj, Coleg. Unitarian. Ára 50 lej.

Elszámolás az 1937 évi Naptárral. Arra kérjük lelkésztársainkat, hogy amennyiben valami jelenteni valójuk van a számukra eladás végett kiküldött naptárakra vonatkozóan, sziveskedjenek azt hozzánk legkésőbb februárius hó 5-ig beküldeni. Akitől választ nem kapunk, ugy tekintjük, hogy a naptárakat eladta s a korábban beküldött nyilatkozata alapján az eladott naptárak árát, darabonként 10 leit, a pénztár a fizetésből le fogja vonni. Akiknél a vasuti szállitás alkalmával költségek merültek fel, ha még nem tették meg, kérjük bejelenteni, hogy azt javukra irjuk s ne vonjuk le a fizetésükből. A megmaradt naptárakat egyelőre kérjük megőrizni. Ezekről sziveskedjenek legkésőbb február 5-ig minket értesiteni s azután azoknak a sorsáról intézkedünk. Minden pénz, ami az egyletet illeti, egyenesen Gálfi Lőrinc teol. tanár pénztárnok urhoz irányitandó. Lelkésztársainknak a naptárak eladása körül kifejtett buzgó tevékenységükért, önzetlen támogatásukért ezuttal hálás köszönetét fejezi ki a szerkesztőség.

A D. F. Ifj. Egylet febr. 14-ikét, mint ifjusági vasárnapnak megünneplését elrendelni kéri; a Püspök ur intézkedett és közelebbi körlevélben elrendeli.

Egyházi hivatalos iratok portómentessége. Az egyházi hivatalos levelek portómentességet élveznek. A bucureşti-i postaigazgatóság közelebbről szigoru rendeletet adott ki a portómentes levelekre vonatkozólag és sulyos megtorlást helyezett kilátásba azokkal szemben, akik hivatalos szám alatt hivatalos pecséttel ellátott levélben magán-ügyeket közölnek s ezzel visszaélnek a portómentesség kedvezményével. A Dávid Ferenc Egylet az egyház missziói szerve s mint ilyen élvezi a portómentesség kedvezményét. Azonban a megszólitásnál és a levél záradékánál is meg kell őrizni a hivatalos jelleget s természetesen hivatalos számmal és bélyegzővel el kell legyen látva. A levelet román nyelven az egyház cimén kell küldeni (Episcopia Unitariană); belül az átiratban pedig ez álljon: A Központi Dávid Ferenc Egyletnek. Megszólitás nem is szükséges s a levél csak az egyleti ügyekkel foglalkozhatik.

Segédeszköz a falusi közmüvelődési munkához. Amikor még nem volt ostromállapot és székely népünk ifjusága folytathatta minden akadály nélkül az egyleti életet, a lelkészek és tanitók igen gyakran nagy nehézségre akadtak a közmüvelődési és más estélyeken előadandó szórakoztató, vagy épitő tárgyakra vonatkozólag, mert a lelkes ifjuság ugy neki lendült a munkának, hogy uj, alkalmas előadandó mü néha nem is akadt. Hazarészünkben a Minerva kiadásában a Magyar Nép irói köre foglalkozott ilyen tárgyu müvek kiadásával s ami szolgálatot tett népünknek a Magyar Nép irói köre, különösen pedig Gyallay Domokos, az megbecsülhetetlen. Most ujabban a Dr. György Lajos és Márton Áron szerkesztésében megjelenő „*Iskola*“ cimü népmüvelési folyóirat foglalkozik a népi müvelődés kérdésével s ad igen hasznos utmutatásokat ebben az irányban. Különösen a Rass Károly munkájára hivjuk fel a figyelmet, aki a nagy magyar költők müveit dolgozta át szindarabbá esti előadásokra. Az „*Iskola*“ utóbbi számában Petőfi „Bolond Istók“-ját dolgozza fel igen szellemesen. Kiváló szolgálatot tesz a népmüvelés egészségtani szempontjából a „Magyar Népegészségügyi Szemle“ is.

A câmpia-turzi-i Unitárius Nőszövetség 1936 december hó 8-án a helybeli „Magyar Kaszinó“ helyiségében egy müsoros vallásos összejövetelt tartott. Az összejövetel egyházi énekkel kezdődött, utána Lőrinczy Dénes turda-i lelkész mindenkit lekötő biblia-magyarázatot tartott, melyet Szvitának Róza kedves szavalata követett. Befejezésül a háziasszonyok teát szolgáltak fel. Ezen első vallásos összejövetel gyönyörü erkölcsi sikere mellett, az anyagi siker is szép volt. *Sz. G.*

Felhivás. Felkérem tanitótársaimat, hogy minden olyan bevételes összejövetelnél, vagy mulatság rendezésnél, melyek az ők közremüködésükkel és előkészitő részvételükkel történnek, a tiszta jövedelem legalább 10—15%-át igényeljék Egyesületünk alapja javára s azt juttassák is el annak gyarapitására.

Cluj, 1937. január 19. *Patakfalvi Zsigmond*, egyesületi elnök.

Cserkész hirek.

Az érdeklődők figyelmét felhivjuk arra, hogy tekintettel a „Kévekötés“ megjelenése körül felmerült nehézségekre, — „Cserkészrovatunkat“ ezután az „Unitárius Közlöny“ hasábjain fogjuk megjelentetni. Kérjük barátainkat és cserkészetünk minden támogatóját, hogy kisérjék figyelemmel közleményeinket.

Fölkérjük cserkészcsapatunk „Nagy Tanács“-ának tagjait, hogy a tanácstagságot eltogadó, pársoros nyilatkozatukat és az esedékes decemberi és januári (à 20 lei) pártoló-dijaikat sziveskedjenek csapatunk cimére (Liceul Unitarian, Cluj) beküldeni.

Kérjük továbbá, hogy azok a tanácstagjaink, akik az egyházi főpénztártól kapják fizetésüket, sziveskedjenek egy állandó jellegü meghatalmazást küldeni, melynek alapján minden hónapban a kérdéses összeget (20 leit) fölvehetjük. A fáradságért és támogatásért köszönetet mond és kiván mindenjót *a Parancsnokság.*

Pályázati hirdetés.

Az „Unitárius Tanitók Általános Egyesülete“ pályázatot hirdet a következő tétel kidolgozására:

„Felekezeti iskoláink népnevelési jelentősége faji, vallási és erkölcsi szempontból.“

Feltételek:

1. A pályázatban részt vehetnek az Egyesület tagjai.
2. Egy nyomtatott ivnyi terjedelmü, géppel, vagy idegen kézzel leiratott, jeligés munka 1937. május 15-ig az Egyesület elnökéhez küldendő be.
3. Pályadij: 1000 (Egyezer) lei.
4. A dijnyertes munka az Egylet tulajdona lesz.

Cluj, 1937. január 19. *Patakfalvi Zsigmond,* egyesületi elnök.

Patakfalvi Zsigmond cluji fiu elemi iskolai tanitó által irt és pályadijat nyert „A gyümölcstermelés jelentősége és haszna népünk gazdasági életében“ második kiadását is siker koronázta. Az oradeai róm. kath. püspöki hivatal 2000 példányt rendelt meg és vett át szétosztás, terjesztés céljából. A gyümölcstermelés fellenditése érdekében, hivatalos kisebbségi tényezőink, mind szélesebb körben karolják fel e hasznos kis füzetecskét, mely hivatva van népünket okos és célszerü útbaigazitásokkal gazdaságilag jövedelmező forráshoz és megélhetéshez juttatni, valamint az oltóványok és gyümölcsfák sok kárttevő ellenségeivel szemben, hathatós védekezési eljárását a már bevált tapasztalatok alapján közkinccsé tenni. Megrendelhető, amig a kevés készlet tart, Patakfalvi Zsigmond fiu elemi iskolai tanitó cimén Cluj, Colegiul Unitarian. Ára 5 lej. —*st* —*e.*

Uj év a főt. Püspök urnál. Január hó 1-én a cluji unitáriusok istentisztelet után testületileg fölkeresték a főt. Püspök urat, hogy a rendes szokás szerint üdvözöljék. A nagy számban egybegyült unitáriusok nevében Vári Albert teológiai akadémiai dékán mondotta el szivből jövő jó kívánságait. A főt. Püspök ur hasonló szeretettel válaszolt. Kifejtette, hogy a világ s az élet bonyodalmas kérdésében csak a szeretet az, ami megoldja a kérdéseket s az csakugyan mindent megoldhat.

Brassai Sámuel-emlékünnepély. A folyó év februárius havában lesz száz éve annak, hogy Brassai Sámuelt a cluji unitárius kollégiumhoz rendes tanárnak megválasztották. Ez alkalomból az Unitárius Irodalmi Társaság 1937 évi februárius hó 28-án, a kollégium disztermében nagyszabásu emlékünnepélyt rendez.

A cluji unitárius egyházközség 1937 január hó 17-én magas szinvonalon álló templomi hangversenyt rendezett, amelyen ifj. Márkos Albert hegedű játékkal, Ütő Mária tanárnő orgonakisérettel, Ditrói Puskás Ili és Moldován Melinda énekkettőssel, Péterfy István tanár vezetése alatti kollégiumi dalárda és zenekar alkalmi darabok előadásával vett részt. A hangverseny kitünően sikerült, a fütött templomban nagy közönség hallgatta végig a lelketemelő hangversenyt. Illesse dicséret Pálffy László egyházközségi gondnokot, aki fáradságot és időt nem kimélve Szent-Iványi Sándor teol. akad. tanárral karöltve, széles körökben gyüjtésük eredményével anyagiakban is jelentékenyen hozzájárultak a hangverseny sikeréhez.

Lelkészek áthelyezése. A főt. Püspök ur Fülöp Árpád azelőtt racoşul de josi lelkészt kinevezte a hoghizi tekintélyes és jóhirü egyházközség lelkészévé, ahová egyhangu bizalommal megválasztották. Lelkész afia január hó 2-án érkezett uj állomáshelyére, ahol a hivek bizalommal és meleg szeretettel fogadták s január hó 3-án tartott beköszöntője alkalmával bensőséges ünneplésben részesitettek. — Török Mihály bordoşi lelkész afiát pedig a főt. Püspök ur kinevezte racoşul de josi lelkésszé. Utóbbi egyházközség lélekszámban bár nem nagy, de lelkes hivekből áll. A lelkészre itt is szép és nemes feladat vár. Kinevezett lelkészeknek szerencsés, sikeres munkát és megelégedést kivánunk az uj munkamezőn.

A Kévekötés ifjusági lap olvasóinak szives tudomására hozzuk, hogy a lap a kivánt miniszteri engedély hiányában nem je-

lenhetik meg. Az engedély megszerzésére minden követ megmozgatunk. S hisszük, hogy erőfeszitésünket siker koronázza. Addig is kedves olvasóinknak türelmét, pártfogó rokonszenvét kérjük. *Simén Dániel*, lelkész.

Vásárhelyi János református püspök beiktatója. A napilapokból bizonyára értesültek olvasóink, hogy a király őfelsége *Vásárhelyi János* egyhanguan megválasztott ref. püspököt megerősitette s tőle az esküt bevette. A püspök egyházi beiktatója január hó 31-én volt nagy ünnepségek közepette, melyen egyházunk is a főt. Püspök ur vezetése mellett részt vett.

Értesités. A Dávid Ferenc Egylet Clujon, a szokásos kulturdélután helyett február hó 7-én (vasárnap), délután 1/26 órakor a püspöki lakás összes termeiben *teadélutánt* rendez, melyre ez uton hivja meg az érdeklődő közönséget. Külön meghivót nem bocsát ki, a kulturdélutánra szóló meghivókat kéri ugy tekinteni, mint amelyek erre is meghivják a közönséget.

Az Unitárius Egyház cimü egyházi lap értesiti olvasóit, hogy megjelenésével azért késett, mert az engedélyét a hatóságnál igazolnia kell. Az eljárás kedvező feltételek között folyamatban van s a lap közelebbről megjelenhetik.

Uj naptár behozatalán dolgoznak. A Népszövetség már régóta azon fáradozik, hogy az egész világ számára egységes naptárt állapitson meg egységes elvek és szempontok szerint. Egy Cosvoorth nevü ur tervezete szerint az uj naptár behozatalával az év tizenhárom hónapból állana. A Népszövetség azonban megbizást adott még lord Desbaraughnak is, aki azonban megmaradott a 12 hónapos beosztás mellett és uj évet, valamint az ünnepeket mind vasárnapra tette. A Népszövetség naptár-bizottsága a közeli hetekben ül össze és dönt a benyujtott rendszerek fölött. Valószinünek tartják, hogy az utóbbi, 12 hónapos rendszer mellett fog dönteni. — Nagy örömmel üdvözlünk minden mozgalmat, amely az emberiség egyetemes céljait szolgálja. Szeretnők, ha a Népszövetség az egyetemes emberszeretet és béke áldott eszméjét valósithatná meg! . . . Ugy látszik, hogy azt most nem tudja megvalósitani, hát legalább egyetemes naptáron fáradozik. Ez azonban oly kicsi ahhoz képest, amit mi emberszeretetnek, világbékének, Istenországának nevezünk! . . .

Kérés. Tisztelettel kérem azon urakat, akik a „János Zsigmond élet- és jellemrajza" cimü munkám előfizetési dijával még hátralékosok, hogy sziveskedjenek a mű árát (120 lej) cimemre elküldeni: P. Szentmártoni Kálmán Cluj, Liceul unitarian.

Balázs Zsigmond házassága. 1936 évi december hó 26-án, (karácsony másodnapján) tartotta esküvőjét *Balázs Zsigmond*, az I. G. Ducai főgimnáziumunk tanára és helyettes igazgatója *Demeter Abigéllel*, Dr. Demeter Attila kir. törvényszéki elnök bájos, fiatal leányával I. G. Duca-n. Az ifju párnak szerencsét, boldogságot kivánunk.

Gyászhirek. *Cserei Gyula* nyug. áll. igazgató tanitó életének 82-ik, boldog házasságának 60-ik évében rövid ideig tartó sulyos szenvedés után folyó év január hó 5-én elhunyt. Megboldogult

községe (Arcuş) fogy. szövetkezetének felügy.-biz. elnöke, a takarék-pénztárnak pedig főkönyvelője volt. A megboldogultnak neje, gyermekei, unokái, testvérei és kiterjedt rokonság gyászolja. — *Kopp Elvira, Éva* cluji lakós — Kopp József, nyug. államvasuti főfelügyelő és neje Major Ilona leánya — folyó évi január hó 3-án déli 12 órakor „türelmesen viselt hosszas szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének". A megboldogult csaknem 13 éven keresztül, mint ágyban fekvő szenvedett s szenvedésével s halálával szülein kivül 3 testvérének — köztük Dr. Kopp Elemér vegyészmérnöknek — szerzett bánatot. Temetése januárius 5-én d. u. 4 órakor volt nagy részvét mellett a köztemetői kápolnából. — *Özv. Kovács Jánosné, sz. Várady Rozália* életének 81-ik, özvegységének 24-ik évében, egy munkásságban és istenfélelemben eltöltött élet után, az örök hazába költözött. A megboldogult egy régi és erős unitárius családnak volt vallásos lelkületü és az Istenházát látogató tagja. Halálát két testvére: Özv. Szilágyi Józsefné, a cluji unitárius egyházközség hosszu ideig volt főegyházfiának özvegye és Zagyva Istvánné, buzgó és adakozó egyháztag gyászolják, mint közelebbi rokonok. Temetése folyó évi januárius hó 8-án volt Clujon, a Calea Regele Ferdinand gyászházból. Nyugodjanak csendesen!

Nyugtázás. Az egylet pénztárába december 20-tól január 21-ig *tagsági dijat fizettek:* Dr. Gálffy Zoltán Sângeorgiul de pădure 1933-ra, Ütő Gábor Calnic, Bella Edéné Târgu-Mureş, Unitárius Egyházközség Şaroş 1936-ra, Pásztorné Rostás Róza Turda, Papszt Gyula Cluj 1937-re, Gálffy Zsigmond Cluj 1934—1936-ra, Német István Cluj 1933—1934-re (100 lei), Gábor Mici Simeria 1934—1935-re (100 lei), Lőrinczy István I. G. Duca, Lengyel Ferencné Simeria, Ferenczi Mózes Hoghiz, Özv. Wolf Józsefné Praid, Dr. Rednik Tamásné, Weress László Cluj, Özv. Szénássy Ferencné Dej, László Zsigmond Cecheşti, Gombos Jenő Cluj, Boros Mózes Iobageni 1937-re, Barra Sándor Măreşti 1936-ra, Nagy Ferenc Cluj 1936—1938-ra, Bedő Imre Maiad 1935—1937-re, Csutak Józsefné Salul-Mic, Unitárius Egyházközség Goagiu 1935—1936-ra. — *Előfizetői dijban fizettek:* Dr. Tóth György Budapest (50 lei), Vári Dénes Firtănuş 1937-re, Iszlai Albert Galaţeni 1933—1935-re, Bényi Ida Diciosânmartin 1935—1937-re, Zsigmond Elemérné Praid (40 lei), Lurtz Rudolfné, Maksai Erzsébet Rupea 1937-re, Nagy Béla Târgu-Mureş 1934—1936-ra, Szántó Vilma London (40 lei) 1937-re, Izsáky Antalné Dej, Cseh Mózes Cuzdriora 1936-ra, Kádár József Zoltán, Szabó László Calnic, Unitárius Egyházközség Medişor-Mic, Özv. Sigmond Tamásné, Deák Piroska Chichiş 1937-re, Bálint Eszter Firtănuş 1936-ra. — *Alapitói dijban fizettek:* Ütő Béla Racoşul de jos és Biró Izsák Galaţeni 100—100 lei.

Cluj, 1937. évi januárius hó 21-én. *Gálfi Lőrinc*, pénztárnok.

Az „Unitárius Közlöny" megjelenik havonta.
Szerkesztő: Benczédi Pál.
Tipografia „PALLAS" könyvnyomda Cluj, Str. Vlahuţa 3.